

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2013. gada 1. martā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Aija Branta, tiesneši Uldis Ķinis un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto SIA „Gardie Visdari” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 22/2013),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punktu un 44. panta pirmās daļas 1. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. un 92. pantam.

2. Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkts nosaka: „(3) Ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir: 1) izdevumi par advokāta palīdzību;”.

Savukārt Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkts nosaka: „(1) Ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir atlīdzināmi šādos apmēros: 1) izdevumi advokāta palīdzības samaksai:

a) atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 6000 latu, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas,

b) atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa ir no 6001 lata līdz 40 000 latu, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2000 latu,

c) atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa pārsniedz 40 001 latu, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 5 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas,

d) atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2000 latu,

e) atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura, un lietās, kuras tiesa atzinusi par sarežģītām, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 3000 latu;”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu,

par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu prasījums izvērtēt likuma atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

6.1. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Rīgas apgabaltiesa, izskatot civillietu Nr. C33238109, ir atteikusies apmierināt prasību par ar lietas vešanu saistīto izdevumu par advokāta palīdzību piedziņu, jo Pieteikuma iesniedzējs esot izmantojis nevis zvērināta advokāta, bet gan jurista pakalpojumus. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka atbilstoši Satversmes tiesas praksei, advokāta jēdziens esot izprotams paplašināti, ar to saprotot arī citus juridiskās palīdzības sniedzējus. Tādējādi apstrīdētās normas ierobežojot pieteikuma iesniedzēja tiesības brīvi izvēlēties pārstāvi, kā arī paredzot nepamatoti atšķirīgu attieksmi salīdzinājumā ar personām, kuras ir izmantojušas zvērināta advokāta pakalpojumus.

Pieteikumā abas apstrīdētās normas ir vērtētas kā nedalīts tiesību normu kopums, kas nosaka, par kādu personu sniegtās juridiskās palīdzības izmaksām lietas dalībnieks ir tiesīgs prasīt atlīdzinājumu. Tomēr katrai no apstrīdētajām normām ir atšķirīgs regulēšanas priekšmets. Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkts nosaka, ka izdevumi par advokāta palīdzību ir uzskatāmi par ar lietas vešanu saistītajiem izdevumiem. Savukārt Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkts regulē šo izdevumu atlīdzināšanas apmēru.

Pieteikumā ietvertais pamatojums ir attiecināts uz tiesībām prasīt ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzinājumu par advokāta (plašākā nozīmē) palīdzību. Tādējādi pieteikumā ir pamatots, ka Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkts varētu aizskart Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādā veidā Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības aizskartu Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais atlīdzinājuma apmērs. Tādējādi pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa nosaka, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 2. punkts uzliek pieteikuma iesniedzējam par pienākumu šos apsvērumus pamatot pieteikumā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Konstitucionālā sūdzība galvenokārt kalpo kā subsidiārs (papildu) cilvēka pamattiesību aizsardzības mehānisms pēc tam, kad ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt noteiktas cilvēka pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 26. novembra sprieduma lietā Nr. 2002-09-01 secinājumu daļas 2.1. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka civillietas Nr. C33238109 iztiesāšana esot noslēgusies ar likumīgā spēkā stājušos Rīgas apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzība par minēto spriedumu nav iesniegta.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka subsidiaritātes principa ievērošanai nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības, nevis izmantot jebkurus teorētiski iespējamus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas varētu jebkādā veidā attiekties uz pieteikuma iesniedzēja situāciju (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējam pastāvēja iespēja pārsūdzēt minēto spriedumu Augstākajā tiesā. Tomēr jāņem vērā, ka jautājums par Pieteikuma iesniedzēja tiesībām prasīt ar lietas vešanu saistīto izdevumu atmaksu konkrētās tiesvedības ietvaros jau bija izspriests ar Augstākās tiesas Senāta spriedumu (*sk. Augstākās tiesas senāta 2012. gada 21. marta spriedumu lietā Nr. SKC-308/2012*). Senāta spriedumā secināts, ka apstrīdētās normas paredzot tiesības prasīt ar lietas vešanu saistītu izdevumu atlīdzinājumu vienīgi par zvērināta advokāta, nevis citu juridiskās palīdzības sniedzēju sniegtajiem pakalpojumiem. Tādējādi minētais jautājums jau iepriekš bija izspriests, un atkārtota vēršanās Senātā nevar tikt uzskatīta par reālu un efektīvu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekli.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visus tam pieejamos vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus un pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļas prasībām.

6.3. Pieteikums atbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī juridiskais pamatojums par Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 91. un 92. pantam. Pieteikums ir iesniegts, ievērojot Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā paredzēto sešu mēnešu termiņu no pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās dienas. Pieteikumam ir pievienoti paskaidrojumi un dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai un dokumenti, kas apliecina, ka izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Civilprocesa likuma 33. panta trešās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam” pēc SIA „Gardie Visdari” pieteikuma (pieteikums Nr. 22/2013).

2. Atteikties ierosināt lietu daļā par Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta atbilstību Satversmes 91. un 92. pantam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Latvijas Republikas Saeimu – līdz 2013. gada 1. maijam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētāja

A. Branta